

Nr 7

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående avdrag vid taxering för lön till hemmava-
rande barn.*

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 32 av herr *Gustaf Elofsson m. fl.* och II: 47 av herr *Nilsson i Tvärålund m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att skattskyldig må äga rätt att vid beräkningen av inkomst från särskild förvärvskälla göra avdrag för lön till hemmavarande barn, som uppnått 15 års ålder och haft så stor inkomst, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt 51 § kommunalskattelagen, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar av kommunalskattelagen och anvisningarna till densamma i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 32.

Gällande rätt. Enligt nuvarande bestämmelser (punkt 6 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och punkt 11 av anvisningarna till 29 § samma lag) gäller, att hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, anses tillhöra arbetspersonalen. Därest barnet ej fyllt 18 år, gäller detta dock allenast under förutsättning att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen. Hemmavarande barn under 16 år anses i intet fall tillhöra arbetspersonalen. Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras självt för den inkomst det kan ha haft i avlöning eller naturaförmåner eller eljest, varemot föräldrarna får göra avdrag såsom för annan arbetshjälp. För barn, som icke anses tillhöra arbetspersonalen, får intet dylikt avdrag göras, även om barnet deltagit i arbetet, varav följer att lön och underhåll åt barnet ej heller skall upptagas såsom inkomst för barnet.

Sin nuvarande lydelse erhöll ifrågavarande bestämmelser i samband med att åldersgränsen för barnavdrags åtnjutande genom beslut av 1938 års riksdag höjdes från 16 till 18 år. Dessförinnan hade gällt, att hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och deltagit i föräldrarnas förvärvsverksamhet, ansågs tillhöra arbetspersonalen.

Frågan om barns ålder bedöms efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret.

I de föreliggande motionerna anföres att nuvarande bestämmelser sätter hemmavarande barn under 16 år i ett ur beskattningssynpunkt annat läge än jämnåriga, som har förvärvsarbete utanför hemmet. För företagaren blir det härigenom ur beskattningssynpunkt förmånligare att anställa i sin tjänst annan arbetstagare än eget barn, som uppnått t. ex. 15 år men icke 16 år. En sådan konsekvens av skattelagstiftningen synes böra undvikas. Särskilt ur jordbrukets och småföretagsamhetens synpunkt är gällande bestämmelser på denna punkt till hinder. Det måste sägas vara naturligt och önskvärt att skattskyldig inom sådan förvärvsverksamhet mot lön anställer egna barn. Bestämmelserna medför också, att den skattskyldige rent ekonomiskt sett icke har möjlighet att betala eget barn, som uppnått 15 år men icke 16 år, samma lön som annan jämnårig arbetstagare, eftersom kostnaderna vid samma lönebelopp i verkligheten blir större i det förra fallet än i det senare. Det är givetvis motiverat, att i här avsedda fall en åldersgräns alltjämt fixeras. Syftet skall vara, att den skattskyldige skall medges avdrag för lön till eget barn, när barnet uppnått sådan ålder, att det anses kunna inneha verklig löneanställning. Det synes lämpligt, att bestämmelserna utformas så att hemmavarande barn, som uppnått 15 år och haft så stor inkomst, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen 51 §, må anses tillhöra arbetspersonalen samt att skattskyldig vid beräkning av inkomsten från förvärvskällan medges rätt till avdrag för lön.

Frågan om ändring av gällande bestämmelser har varit föremål för prövning av Ortsavdragskommittén i betänkande med förslag till ändrade kommunala Ortsavdrag, m. m. (SOU 1950: 5) och av skattelagssakkunniga i dess den 20 december 1956 avlämnade betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m. (stencilerat). I båda fallen föreslogs att den nuvarande 18-årsgränsen skulle slopas och avdrag medges för lön åt hemmavarande barn som fyllt 16 år. Skattelagssakkunniga erinrade i betänkandet (s. 191 f.) att som stöd för den begränsning av rätten till avdrag för arbetslöner, som gäller beträffande skattskyldigs barn upp till 18 års ålder, tidigare kunde åberopas att skattskyldig erhöll familjeavdrag för sådant barn. Om arbetslönen till barnet icke var av sådan storlek, att barnet självt blev skattskyldigt, skulle den skattskyldige alltså, om avdragsrätt hade förelagat, ha fått avdrag för samma barn dels med familjeavdraget för barn och dels med belopp motsvarande arbetslönen utan att någon skattskyldighet uppkommit för barnet. Vidare kunde till stöd för begränsningen av avdragsrätten åberopas de praktiska svårigheterna att vid bedömningen av jordbrukares och rörelseidkares deklARATIONER avgöra, om de belopp, som utbetalats till barn i ifrågavarande ålder, verkligen utgjorde arbetslön eller om beloppen rätteligen borde betraktas såsom icke avdragsgillt periodiskt un-

derstöd, som utgått till hushållsmedlem eller till barnets undervisning eller uppfostran. Härefter anförde skattelagssakkunniga.

På grund av att familjeavdrag för barn numera icke ingår i skattesystemet torde det förstnämnda skälet för ifrågavarande bestämmelser få anses ha bortfallit. De allmänna barnbidrag, som ersatt familjeavdragen för barn, utgår ju utan behovsprövning och utan hänsyn till om barn har egen inkomst. Det synes vid sådant förhållande icke befogat att vägra skattskyldig avdrag för verklig arbetslön till barnet. Avdragsförbudet innebär nämligen, om barnet utfört arbete i den skattskyldiges förvärvsverksamhet till visst värde, att den skattskyldige beskattas för värdet av barnets arbete och alltså för en inkomst, som intjänats av barnet. En sambeskattnings av denna art förekommer i övrigt icke inom vår inkomstbeskattnings och de nu ifrågavarande bestämmelserna kan därför principiellt icke betraktas såsom helt rättvisa. En skattskyldig, vilkens barn arbetar hos utomstående arbetsgivare, beskattas icke för barnets inkomst. Om barnets inkomst icke överstiger ortsavdraget, blir inkomsten obeskattad.

De praktiska synpunkterna kan emellertid alltjämt åberopas såsom skäl för vissa särskilda bestämmelser beträffande föräldrars avdrag för avlöning till barn. En obegränsad avdragsrätt skulle utan tvivel föranleda en mängd avdragsyrkanden, vars sakliga befogenhet skulle te sig ytterst tveksam. Det vore av naturliga skäl omöjligt att pröva dessa avdragsyrkanden på sådant sätt, att resultatet bleve rättvist. Avdragsyrkanden av sådan art torde komma att framställas icke blott beträffande jordbruk och rörelse utan även vid beräkning av inkomst av annan fastighet och av tjänst.

De sakkunniga förordar därför, att den för alla skattskyldiga gällande 16-årsgränsen alltjämt bibehålles. Denna gräns synes naturlig med hänsyn till att allmänt barnbidrag utgår till nämnda ålder och att barn på grund av skolgång o. dyl. i allmänhet inte före nämnda ålder kan utföra arbete i skattskyldigs förvärvskälla av sådant värde, att den skattskyldiges nettointäkt därav mera väsentligt påverkas.

Skattelagssakkunnigas betänkande är efter remissbehandling föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet. Enligt gällande beskattningsregler är rätten till avdrag för lön till hemmavarande barn begränsad. Den skattskyldiges barn under 16 år anses nämligen ej tillhöra arbetspersonalen i hans verksamhet och som följd därav kan avdrag för lön till barnet ej medges honom. Barn mellan 16 och 18 år anses tillhöra arbetspersonalen endast under förutsättning att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen. Till sistnämnda grupp hänföres enligt gällande bestämmelser de 15-åringar, som före den 1 november året före taxeringsåret fyller 16 år. Denna tidpunkt har valts av taxeringstekniska skäl.

I de förevarande motionerna yrkas inte annan ändring i de berörda bestämmelserna än att den undre åldersgränsen föreslås sänkt, så att hemmavarande barn som uppnått 15 års ålder blir att hänföra till arbetspersonalen i föräldrarnas jordbruk eller rörelse. Härigenom skulle föräldrarna kunna få avdrag för lön till barnet såsom omkostnad i sådan förvärvskälla, under förutsättning att barnets inkomster är så stora att de föranleder skatteplikt för

barnet. Med nuvarande belopp för ortsavdrag och schablonavdrag m. m. förutsätter detta att barnets inkomst i flertalet fall måste överstiga 2 000 kronor. För yngre hemmavarande barn anser motionärerna att de nu gällande reglerna bör bibehållas.

Utskottet vill till en början framhålla att det synes föreligga en obetydlig skillnad mellan motionsyrkandet och gällande rätt. Såvitt utskottet kan bedöma föreligger redan nu möjlighet till avdrag i de praktiskt viktigaste fallen, nämligen de då barnet efter slutad skolgång i mer betydande omfattning deltar i arbetet i föräldrarnas jordbruk eller rörelse. Det torde vara en sällsynt företeelse att barn vid sidan av skolgången kan utföra sådant arbete till ett värde av 2 000 kronor. Något större behov av att genom en sänkning av åldersgränsen med ett eller annat år utvidga möjligheterna till avdrag kan därför inte anses föreligga.

Utskottet anser sig av nu angivna skäl inte böra tillstyrka i motionerna förordade ändringar i kommunalskattelagen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 32 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II: 47 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. angående avdrag vid taxering för lön till hemmavarande barn icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 februari 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

—
Närvarande:

från första kammaren: herrar Hagberg, Eriksson, Spetz, Jansson, fröken Ranmark, herrar Bengtson, Tage Johansson, Wolgast, Hellebladh och Kronstrand; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Kollberg, Allard, Vigelsbo, Kärrlander, Wiklund, Christenson i Malmö och de Jounge.